

Spis treści

1. Wprowadzenie	9
1.1. Źródła analiz	13
2. Współczesna agora – obywatelska sfera publiczna: główne ujęcia teoretyczne	17
2.1. Modele sfery publicznej	18
Perspektywa agonistyczna Hannah Arendt	19
Legalistyczne ujęcie sfery publicznej – model liberalny	21
Dyskursywna sfera publiczna Jürgena Habermasa	24
Publiczne vs. prywatne – spojrzenie krytyczne	26
2.2. Znaczące konteksty współczesnej agory	31
Kryzys gospodarki czy kryzys idei?	31
Młodzi dorośli i ich wersja kryzysu globalnego	35
Neoliberalizm jako źródło globalnej anomii?	38
Neoliberalna Europa – koniec projektu?	41
„Polityka żywych trupów”. Generacja zagubiona czy porzucona?	44
Pandemia – okres egoizmów czy solidarności społecznej?	46
Populizm jako racjonalna forma uczestnictwa społecznego	50
Młodzież a populizm	55
2.3. Obecni i nieobecni aktorzy sfery publicznej. Obywatelskość – idea i praktyka	62
Natura i wzory uczestnictwa obywatelskiego	62
Od liberalnego i republikańskiego modelu obywatelskości do pytań o istotę nowoczesnego społeczeństwa obywatelskiego	63
Komponenty postaw obywatelskich	66
Wzory zachowań obywatelskich	69
Korelaty obywatelskości	72
Obecni i nieobecni aktorzy polskiej sfery publicznej	76

2.4. Wyłanianie się nowych form obywatelstwa	78
Demokracja w działaniu czy kontrdemokracja?	78
Gwizdanie na alarm – kontrdemokracja, czyli obywatelski nadzór	79
Zwrot deliberacyjny	82
Aktywność pozorowana – cyniczne podpięcie się pod system?	84
3. Młodzi Polacy jako obywatele	89
3.1. Podstawowe ustalenia – przegląd literatury	89
W(y)łączenie młodych. Depolityzacja stylu życia młodzieży	89
Formy wycofania – bierni, ale nie jednakowo	90
3.2. Konwencjonalne i niekonwencjonalne formy uczestnictwa w demokracji	92
Konwencjonalna aktywność polityczna	93
Zachowania wyborcze	93
Pozawyborcze konwencjonalne działania polityczne	98
Zainteresowanie polityką i nastawienie do demokracji a aktywność wyborcza	99
Aktywność pozakonwencjonalna	104
Pozakonwencjonalna aktywność obywatelska o charakterze politycznym	104
Pozakonwencjonalna aktywność obywatelska o charakterze prospołecznym	107
Poziom aktywności niekonwencjonalnej	109
Podsumowanie	111
3.3. Wzory obywatelskości młodych	112
Młodzi dorośli jako współcześni obywatele	113
Hipoteza kumulatywnego moratorium rozwoju społecznego	120
Frustracja osiągnięciami jako źródło wycofania obywatelskiego	124
Orientacje społeczne młodych dorosłych a aktywność w sferze publicznej	128
Typ mentalności. Orientacje normatywne	128
4. Zakończenie. W poszukiwaniu straconego (uśpionego?) potencjału obywatelskiego zaangażowania	135
Dojrzewanie do obywatelskości – młodzi dorośli a ich rodzice w wieku młodzieńczym	135

Literatura	143
Raporty z badań i statystyki publiczne	154
Bazy danych	156
Wykaz tabel	157
Wykaz rycin	159